

2018/2019. tanév

Országos írásbeli forduló

II. kategória, 9-10. évfolyam

Írásbeli feladatlap
versenyző példánya

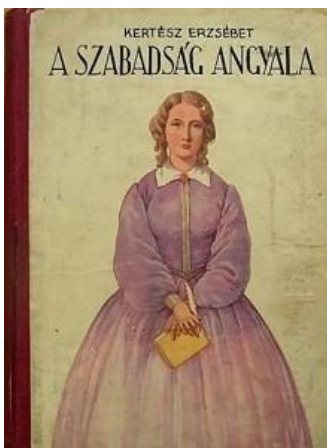
A versenyző tanuló kódszáma:

--	--	--	--

A kódszámot a 3. feladat fölé is fel kell írni, hogy minden lapon rajta legyen.

Elért pontszám:

/128 pont

Üdvözlünk, kedves Versenyző!

A középiskolai közösségi szolgálat keretében lehetőség van bekapcsolódni egy *Hatalom és demokrácia* című kiadvány szerkesztésébe. Azt a feladatot kapod, hogy a témát Kertész Erzsébet *Harriet regényén* keresztül világítsd meg. Ahogy belelapozol, és haladsz az olvasással, sokféle gondolat fogalmazódik meg benned, az elsöre talán lányregénynek tűnő könyvvel kapcsolatban.

Munkád során a **könyvtár nyomtatott állományát** használhatod, a számítógépeket és egyéb saját vagy könyvtári internetes eszközöket nem.

90 perc áll rendelkezésedre a feladatok megoldására.

Mielőtt belevetted magad a munkába, javasoljuk, **tekintsd át**, milyen feladatok és **mellékletek** várnak rád, és ennek tükrében tervezd meg, hogyan használod fel az idődet!

Kérjük, hogy a feladatlapot **tollal** töltsd ki!

A feladatlaphoz a következő mellékletek tartoznak:

- egy könyv, melynek ISBN száma: 978-963-11-9380-0,
- egy 4 oldalas melléklet találati halmazokkal.

A mellékleteket nem kell visszaadni, azokat megtarthatod.

Támogatóink:

Emberi Erőforrások Minisztériuma, Emberi Erőforrás Támogatáskezelő, Nemzeti Tehetség Program
Móra Könyvkiadó

1.

Nem egészen érted, hogy ez a könyv hogyan kapcsolódik a hatalom és demokrácia témájához.

a) A regényen olvasható ajánló segítségével megpróbálsz a készülő kiadványhoz köthető kulcsszavakat találni, megfogalmazni. Írj hármat! Indokold mindegyiket röviden, miért kapcsolódik a hatalomhoz vagy a demokráciához!

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	

b) Hogy hívják a könyvnek azt a részét, ahol az ajánlót találtad?

c) Most már látod, hogy a mű valóban kapcsolódik a témához. El is készíted a bibliográfiai hivatkozását, hogy majd az ajánlódban pontosan tudd megadni. Írd ide!

2.

Folytatod a regény témához kapcsolódó vonatkozásainak feltérképezését. Ennek érdekében az alábbi 3 téma mentén kerestél. 19 találatot gyűjtöttél ki, melyek a mellékletben találhatók.

a) Írd be a 2. oszlopba, mit is kerestél!

b) Add meg 2-2 olyan forrás sorszámát a listáról, amelyek a témáról szólnak!

	a) A keresett kifejezés	b) 2 róla szóló forrás
Ennek az ifjúsági regénynek a szerzője		
A könyv témájául szolgáló regényíró		
A regény címe, mely a „vihart kavarta”		

18.	
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	
30.	
31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	

c) A mellékletben található adatbázisokat miért érdemes használni ebben a feladathelyzetben?

Adatbázis rövid neve	2-2 db az adatbázis tartalmához és/vagy funkciójához kapcsolódó jellemző

A versenyző tanuló kódszáma:

3.

A találati halmazokat tovább elemzed, hogy lásd, mit érdemes megnézned.

a) Kertész Erzsébet kezében lévő regénye mikor jelent meg először, és mi volt a teljes címe? Ezt hányas számú találatból tudod?

b) Kertész biztosan különböző forrásokat is felhasznált ezen regény írásához. A listádon lévő művek közül melyik sorszámát használhatta fel ő is? Indokold válaszod a művek adatai alapján!

c) A kritikusok azzal vádolták Harriet Beecher-Stowe-t, hogy hazugságokra épül a regénye. Erre válaszul az író megírja azt a könyvét, melyben dokumentumokkal is bizonyítani kívánta a rabszolgaságra vonatkozó leírásainak hitelességét. Melyik számú rekord mutat erre a műre? Miből gondolod?

d) A *Tamás bátya kunyhója* első magyar fordítójának utána szeretnél nézni. Jegyezd fel a nevét és a kötet megjelenésének dátumát!

e) A magyar fordításból több részletet is ki kellett hagyniuk a 19. századi fordítóknak. Milyen magyarázatot találsz erre a találati listádban? Add meg a vonatkozó találat(ok) sorszámát! Írd le röviden a tényleges magyarázatot!

f) Milyen típusú kézikönyvet vennél kézbe, ha szeretnél részleteket megtudni a következő, a forráslistádból kiemelt részletre? „Irinyi [...] egyike a magyar irodalomtörténet halálra ítélt tollforgatóinak”?

g) A listádból az alábbi főcímű művek iskolád könyvtárában nincsenek meg, de ott szeretnéd elolvasni. Melyikhez hogyan juthatsz hozzá?

A szabadság angyala:

Fekete kezdetek:

h) Harriet Beecher-Stowe írónőről fia is írt könyvet. A listád szerint melyik könyvtárban van meg? És ott pontosan hol található?

i) Ki az, aki a *Tamás bátya kunyhója* korai magyarországi megjelenéseit, politikai vonatkozásait kutatta?

j) Kertész Erzsébet művének fogadtatása is érdekes lehet témádban, így a Hungaricanában a mellékletben látható módon szűkítetted a keresésedet. Ettől csak releváns találatokat kaptál? Miért?

39.	
40.	
41.	
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	
48.	
49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	
56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	
62.	
63.	
64.	
65.	

4.

Egy-egy ország, kontinens természeti és gazdasági jellemzőiről sok minden kiderül a különféle tematikus térképeket nézegetve. Régi térképeket a maiakkal összehasonlítva pedig követhetők az országhatárok változásai, az új helyek „felkerülése” a térképre.

Harriet Beecher-Stowe pályája elején a fiatalság számára földrajzkönyvet készített, mely több kiadást is megért. Válaszolj az alábbi kérdésekre! Ehhez használd a könyvtár forrásait is!

a) Rajzold be a térképen, hogy az amerikai polgárháborúban hol húzódott az északi és a déli államok határa!

b) Lehetett volna egy amerikai polgárháborús térkép is az író nő földrajz tankönyvében? Indokold pontos évszámokkal!

Beecher, C. – Beecher, H.: Primary geography for children, on an improved plan. With eleven maps and numerous engravings. 5. kiad., Cincinnati, Corey and Fairbank, 1833, 125. p.

<<https://digital.cincinnati.org/digital/collection/p16998coll17/id/4287>> Utolsó letöltés: 2019.01.30.

66.	
67.	
68.	
69.	
70.	

5.

A kezdetben tartott regényben sok történelmet alakító személyről szó van. Ez izgalmassá teszi. Ehhez elkezdés egy mutatót készíteni. Ezen még dolgozol...

Beecher, Lyman 227, 247	Napóleon III. 255
Browning, Elizabeth Barrett 240	Petőfi Sándor 112-113
Byron, George 239	Sand, George 177-178
Clements, Samuel → 26, 68-69	Scott, Walter
Cziráký Sándor 84-86, 162-163, 326	Stowe, Calvin 340
Dickens, Charles 216	Turner, William 164, 166
Kossuth Lajos 111, 172, 218,	Viktória királynő 238
Lincoln, Abraham 98, 193, 256-257	

- a)** Írd a mutatóban a kipontozott helyre a megfelelő nevet!
b) Alább látsz 3 nevet, ami kimaradt a mutatóból. Írd be a táblázatba, hol lesz a mutatóban a helye! Melyik név elé kell beilleszteni?
c) Jelöld a táblázat megfelelő oszlopában, hogy a regény szövege alapján a hatalom és demokrácia témakörhöz kapcsolható-e a személy!
d) Indokold is rövid magyarázattal miért illik vagy nem!

Név	Oldal	b) Helye a mutatóban	c) Témába illik?	d) Mi a kapcsolat?
John Brown	254-255.			
Jenny Lind	185.			
Catharine Beecher	49.			

- e)** Kiválasztasz a táblázatból egy, a témához illő személyt, akit a kiadványban is bemutatnál. A könyvtár kézikönyvei segítségével kiegészítéd a jegyzetedet 3 olyan új információval, ami a regényben nem szerepel és a hatalom és demokrácia témájával kapcsolatban fontos lehet!

- f)** A legjobban használható forrásod adatait add meg úgy, ahogyan majd a felhasznált irodalomjegyzékben kell!

71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	
77.	
78.	
79.	
80.	
81.	
82.	
83.	
84.	
85.	
86.	
87.	
88.	
89.	
90.	
91.	
92.	

6.

A nők választójoga visszatérő kérdés a regényben, a Beecher család tagjai nem értenek ebben egyet. „Ha a négerek választhatnak, miért ne választhatnának a nők is?” olvashatjuk a regény 336. oldalán. Egy szerzőtársad az alábbi írt a témáról. De egy más forrásokra építő írást – nyilvánosságra hozás előtt – ellenőrizni kell. A táblázatban lévő szempontok alapján ellenőrizz, és indokold a javítás szükségességét!

a) A probléma sorszámát írd a szövegben oda, ahol felmerül! Ha kell, több helyre is!

b) A táblázatban add meg a problémát és indokold, miért az!

Az európai kultúrkör a görög antikvitás óta próbál választ találni arra, milyen politikai berendezkedés a legalkalmasabb az emberek számára. A Locke, Hobbes, Rousseau nevéhez fűződő államelméletekre gyakran hivatkoznak, ha a hatalom és demokrácia helyzetét tárgyalják. (Paczolay)

A demokrácia alapfeltétele, hogy azonos jogokat biztosít mindenkinek. 1870-ben Wyoming amerikai állam döntött először a nőkre is kiterjedő általános szavazójog bevezetéséről. Míg Svájcban csak 1971-ben szereztek meg az egyenjogúságot a választásokon a nők. (Dirner, 1910)

Magyarországon az 1848. évi V. törvénycikkben még ez szerepel: a hazaárulók, a csempészek, a gyújtogatók, a gyilkosok és a nők nem kaphatnak választójogot, erre 1919-ig várniuk kellett. (Simándi, 2009)

Elengedhetetlen volt az azonos jogok biztosításához, hogy a nők is tanulhassanak, érettségi vizsgát tehessenek. Veres Pálné kezdeményezésére 150 éve indult az első magyar nőképző iskola. „Sorakozunk ama zászló alá, mely a nőnek a komoly tudományok előcsarnokába való bevezetését célozza!” (Rácz, 2017, 5.)

A századfordulótól jelentősen megváltozott a nők helyzete és megítélése a társadalomban. Az átalakulás egyik mérföldköve Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter 1895. december 19-én kelt leirata. Ezzel a nők számára lehetővé vált, hogy bölcsészeti, orvosi és gyógyszerészi pályákra kerüljenek.

Felhasznált irodalom

Dirner Gusztáv (1910): A női választójogról. Budapest, Franklin Társulat

Gráberné Bősze Klára (2017): Nőnevelő intézmények a 19. század végétől a 20. század végéig. A

Wlassics Kollégium. In: Könyv és Nevelés, 2. sz., 98-107. p.

Paczolay Péter (1997): A legfőbb hatalom eredete. Újkori államelméletek. In: Rubicon, 8. sz., 25-29. p.

Rácz Gizella (2017): Veresné a legmenőbb magyar nő. In: Méhésznők Lapja, 2. sz., 5. p.

Simándi Irén (2009): A nők parlamenti választójogának története Magyarországon, 1919–1945. In: Rubicon, 4. sz., http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_nok_parlament (2019.01.27.)

Ssz.	Ellenőrzési szempont	Probléma
1.	Minden adat forrással alátámasztott?	
2.	A források mindenhol a célnak megfelelőek?	
3.	Formailag pontosak-e a szöveg közbeni hivatkozások?	

93.	
94.	
95.	
96.	
97.	
98.	
99.	
100.	
101.	
102.	
103.	
104.	
105.	
106.	

b) Milyen típusú kézikönyvben néznéd meg, hogy Kertész Erzsébetnek vannak-e más nőket, női jogokat érintő művei?

7.

A képen Viktória királynőt látod. Harriet Beecher-Stowe angliai látogatásakor hivatalosan nem találkozik a királynővel, de többször utal arra, hogy ebben a királynőt hatalmi pozíciója gátolta meg. Kézikönyvek segítségével jársz utána az alábbiaknak.

a) Mely koronázási jelvények láthatók a képen?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Forrás: Viktória legendás 1839-es brit Una and the Lion arany 5 sovereign (5 font sterling) érméje. National Museum of American History

b) Írd a megfelelő számot a képre!

c) Sorolj még 3 lehetséges koronázási jelvényt!

d) Add meg, hogy az alábbiak mit jelképeznek!

korona:

jogar:

e) Add meg a legjobban használható forrásod bibliográfiai adatait úgy, ahogyan majd az irodalomjegyzékben kell!

f) Milyen típusú kézikönyvet használnál, hogy gyorsan utánanézz, hogy Viktória királyné uralkodása alatt milyen hatalmi harcok dúltak a világban?

g) Ha erről írni akarsz, akkor a szövegben a hatalom fogalmat biztosan sokszor kell majd használnod. Milyen típusú kézikönyv segíthet választékosan fogalmazni?

107.	
108.	
109.	
110.	
111.	
112.	
113.	
114.	
115.	
116.	
117.	
118.	
119.	
120.	
121.	
122.	
123.	
124.	
125.	
126.	
127.	
128.	

Örülünk, hogy részt vettél ebben a munkában!

Feladatlapodat add át a felügyelő tanárnak! A mellékleteket nem kell visszaadni, azokat megtarthatod.